

"Пригорнись душею до України";

Літературна композиція "Україна в творчості зарубіжних письменників";

Обладнання: вислови про Україну та її столицю Київ:

1) Ось вона, горда, як пісня,

Стоїть переді мною незрівнянною красунею.

Дозволь надивитись на тебе, знаменита Україно...

Раміс Рискулов

2) Люблю, Україно, я тебе, як матір син.

Ти вічно в пам'яті моїй,

В житті моїм

Нестимеш пісні чарівної весноплин.

Сармен

3) "… Мое сердце всегда останется привязанным к священным

местам родины"

Н. Гоголь

4) "…ось нарешті я побачив Північний Рим, татарське місто з трьомастами церквами, багатствами Лаври і Святою Софією… А навкруги — українське степове безмежжя. Зовсім не зайве ще хоч раз на це подивитися"

Р. М. Рільке

5) "Був у чарівному місті Києві, милувався красою і величчю старовинного гнізда руського"

Максим Горький

6) "Чудовий, дивний, неймовірний… цей мальовничий золотoverхий

Київ"

М. Лесков

Читець:

1. Моя Україна — зоря світанкова,
Пшеничні лани, голубі небеса,

Її солов'їна калинова мова

Світиться, наче на сонці роса.

2. О рідна матусю, за правду і волю
Справіку моляться твої уста.
Моя Україна народжена з болю,
Любові та віри Ісуса Христа.

· Україна здавна приваблювала до себе митців світового письменництва. Нашій батьківщині присвячували найкращі свої рядки поети різних країн та епох. І всі вони зливаються у дзвінку пісню — пісню любові до нашої землі.

* Українське слово. Ти частка тих, що вже давно померли. Їх кров живуча, їх жага нетлінна. Це слово безсмертне і величне, як Говерла, багате і дзвінке, як Україна. Закоханим ти лагідне, як мати, а недругам — як постріл із гармати.

* А яка прекрасна українська природа! Вона зачаровує, нею захоплюєшся. І де б ти не був, пам'ятаєш її завжди. А зараз послухайте, як пише про свою рідну Україну письменник, виходець із щедрої полтавської землі — Микола Васильович Гоголь.

Читець:

"Чи знаєте ви українську ніч?" (із повісті "Травнева ніч, або утоплена").

"Чи знаєте ви українську ніч? О, ви не знаєте ук-раїнської ночі!

Пригляньтесь до неї: з середини

неба дивиться місяць. Безмежне склепіння небесне розійшлось, розсунулось іще безмежніш. Горить і ди-ше воно. Земля вся в срібному світлі, а дивне повітря віє і теплом, і прохолодою, і дише мlostю, і розливає океан пахощів. Божественна ніч! Чарівлива ніч! Неру-хомо, натхненно стали гаї, виповнені темрявою, і кину-ли велетенську тінь від себе. Тихі та спокійні ці стави; холод і морок вод їх похмуро оточений темно-зелени-ми стінами садів. Незаймані гущавини черешень та че-ремухи боязко простягли своє коріння в студені дже-рела і шепочуть іноді листям, немов сердячись та гніва-ючись, коли прекрасний зальотник — нічний вітер, за-кравшись, зненацька цілує їх. Увесь ландшафт спить. А вгорі все дише, все чудове, все урочисте.

А на душі й безмежно, і дивно, і рої срібних видінь зграйно виникають у її глибині. Божественна ніч! Чарівлива ніч!"

• А які прекрасні й неозорі українські степи! Послухайте опис українського степу із повісті М. Гоголя "Тарас Бульба".

Читець:

Уривок із повісті М. Гоголя "Тарас Бульба".

"Степ що далі, то ставав прекрасніший. Тоді увесь південь, увесь той простір, що становить теперішню Новоросію, до самого Чорного моря, був зеленою, не-займаною пустинею. Ніколи плуг не ходив по незмірних хвилях диких рослин. Самі тільки коні, хова-ючись у них, як у лісі, толочили їх. Нічого в природі не могло бути кращого за них. Вся поверхня землі являла собою зелено-золотавий океан, по якому бризнули мільйони різних квітів. Крізь тонкі, високі стебла трави прозирали голубі, сині й лілові волошки; жовтий дрок вискакував догори своєю пірамідальною верхівкою; біла кашка зонтикоподібними шапками рябіла на по-верхні; занесений бозна звідки колос пшениці налива-вся у гушині. Біля тонкого їх коріння шмигали куріпки, витягши свої шиї. Повітря було сповнене тисячею вся-ких пташиних свистів. У небі нерухомо стояли яструби,

розпластавши свої крила і непорушно втупивши очі свої в траву. Крик табуна диких гусей, що сунув сторо-ною, одгукувався бог знає в

якому далекому озері. З трави здіймалася мірними помахами чайка й розкішно купалася в синіх хвилях повітря. Он вона зникла у висо-чині і тільки миготить одною чорною цяткою. Он вона перевернулася крильми і блиснула проти сонця. Хай вам чорт, степи, які ви хороші!" (Ця розповідь звучить на фоні запису співу пташок у ранковому лісі).

* Олександр Пушкін, геній російської поезії, царською волею змушений був познайомитись з багатьма українськими містами, всім серцем закохався в історію України, її традиції, звичаї, в її природу, що знайшло відображення в його творчості.

* Перше знайомство Пушкіна з Україною відбуло-ся не у найкращі часи його життя. Південь Російської імперії став місцем його вигнання.

Подорожуючи українськими степами, поет здолав тисячі верст, милуючись мальовничою

природою, спілкуючись з її привітним і співучим народом.

* Пушкін відчув усі привабливість цієї землі, осягнув героїчний дух її історії, відчув гостинність і волелюбність українського народу. Тоді й зародилися

південні поеми, а згодом — "Полтава..."

* Пейзажі української природи народжували дивовижні рядки.

Читець:

О.Пушкін. "Тиха украинская ночь..."

* Згасає поступово день, здалека лине пісня; як човен, впливає в небі місяць і зупиняється над Білою Церквою.

* Єкатеринослав, Керч, Феодосія, Одеса, Київ, Кам'янка, Тульчин. Це міста, в яких бував Пушкін. Істо-рики стверджують, що Пушкін був у Тульчині у лютому 1821 року. Він приїздив до Пестеля. Ад'ютант генерала Кисельова Басаргін писав: "Я еще раньше имел воз-можность видеть его в Тульчине у Киселевих. Знаком с ним не был, а в

обществе встречал раза три."

* Сам Пушкін увіковічив це місто землі подільської в десятому розділі роману "Євгеній Онегін".

Читець:

Но там, где ранее весна

И над холмами Тульчина,

Где Витгенштейновы дружины

Днепром подмытые равнины

И стены Буга облегли,

Дела иные уж пошли...

· Українська земля справила велике враження й на великого російського поета Афанасія Афанасійовича Фета. Полк, в якому служив поет, був розташований в Україні на межі Київської та Херсонської губерній.

· Військова служба — не найкраще місце для по-етичної творчості, тому за 1845 рік Фет написав лише п'ять віршів, в яких відбилися враження про Україну.

Про Дніпро Фет згадував у багатьох віршах, коли вже покинув нашу Батьківщину.

Читець:

Светало. Ветер гнул упругое стекло

Днепра, еще в волнах не пробуждая звука.

Старик отчаливал, опершись на весло,

А между тем ворчал на внука.

И ярким золотом и чистым серебром

Змеились облаков прозрачных очертанья,

Над разыгравшимся, казалось, Днепром

Струилося от волн и трав благоуханье.

· А закінчується цей вірш справжнім освідченням у коханні Україні:

"Остался б здесь дышать, смотреть и слушать век..."

· В Україні розквітло і кохання поета до Марії Лазич, яке закінчилося трагічно, але назавжди залишилось в душі Фета.

Читець:

На север грустный с пламенного юга,

Прекрасных дней прекрасная подруга,

Ты мне привет отрадный принесла.

Но холодом полночным все убило,

Что сердце там так искренно любило

И чем душа так радостно цвела.

О, как бы я на милый зов ответил

Там, где луны встающий диск так светел,

Где солнца блеск живителен и жгуч,

Где дышит ночь невыразимой тайной,

И теплятся над спящей Украиной

В лучах лазурных звезды из-за туч,

И грезит пруд, и дремлет тополь сонный.

Вдоль туч скользя вершиной заостренной,

Где воздух, свет и думы заодно,

И грудь дрожит от страсти неминучей,

И веткою все просится пахучей

Акация в раскрытое окно.

· Адам Міцкевич, засновник романтизму в польській літературі, був також прекрасним співцем нашого рідного краю. Доля закинула його в Україну, краса і неповторність якої навіки полонили поета.

· Пізня осінь 1824 року. Покараний за при-четність до діяльності віденських студентських гуртків і одержавши дозвіл служити в Одеському Рішельєвському ліцеї,

Міцкевич здійснив тривалу подорож від Балтійського моря до Євксину в санях. Їхав безкраїм степом, де немає нічого, крім землі та неба на триста верст... Стугоніла віхола. А він на повні груди дихав повітрям України.

• Саме тоді він уперше побачив скелі, про які знав лише з книжок. Ця новизна його назавжди поло-нила. Величні гори й похмурі провалля між ними, які переходили в рівнину, замріяні ліси й гаї вражали. Зго-дом не раз зі щемом у серці він згадуватиме їх.

Читець:

Чи на Україні я ту липу упізнав,

Що сотню панночок і сотню хлопців бравих

Ховала в холодку при танцях і забавах,

Як вечір пробивав блакитноводну Рось?...

• Оноре де Бальзак. Видатний французький письменник, якого причарувала до себе наша земляч-ка Евеліна Ганська, а згодом і сама Україна.

• Кохання! Яке чудове українське слово! Бальзак був закоханий у найпрекраснішу жінку на землі. Ще не знаючи України, імені коханої, яка назвалася Чужозем-кою, він полюбив цю землю, по якій вона ходила... Її любов надихала його на творчість, на життя! Верхівня стала для нього колискою щастя. Все, що він бачив досі, нічого не було варте. Україна — безмежне поле, царство хліба на благодатному чорноземі, який не тре-ба удобрювати, а лише — засівати. Такі ж привітні, щедрі, як земля, хлібороби.

Читець:

Добридень, люди! От і я проніс немеркнучий во-гонь над Верховінею, — я тут вогнем у синє небо ріс — це є помилкою моєю.

· Коли коні в'їхали до Верховні, Бальзак побачив малий Лувр, грецьку святиню, позолочену при-західним сонцем... Його перебування там восени 1847 року — найромантичніший період його життя. У нього не було щасливої весняної юності, зате доля подарува-ла йому найсонячніше літо й найтеплішу, найпривітнішу осінь. У Верховні він працював у кабінеті з каміном. Крізь велетенські вікна він бачив українські пейзажі. Верховня — найдивовижніший край в Україні, дорівнює чи не найбільшому департаменту Франції. Божественна аура чарівної природи сприяла творчому натхненню. Тут він написав «Листи з Києва», драму «Мачуха», повість «Зворотний бік сучасної історії».

· Райнер Марія Рільке, непересічний австрійсь-кий письменник, про Україну дізнався з вуст коханої, чарівної жінки Лу Андре Саломе, а побачивши нашу країну, полюбив її назавжди.

Читець:

Земля без меж, вітри, рівнини,

Лісів там тіні старовинні

Й незмірна неба височінь.

Пливуть тобі назустріч села

І знов зникають в далині,

Немов прожиті щойно дні

Чи пісня дзвонів невесела.

· Такою Райнер Марія Рільке побачив Україну в 1900 році. Саме тут, на цій землі, він знайшов жаданий приклад гармонійного єднання людей і природи, стихій і Бога. Саме тут вперше йому відкрився власний шлях. Українська земля викристалізувала в ньому поета.

· Рільке зустрів в Україні дивних людей — коб-зарів, перед якими схиляв голову. Вони ходили ук-раїнською землею від хати до хати і своїм співом зво-рушували душі людей, розповідали про героїчне мину-ле. На віки вічні прославилася козака вірність запо-розьких гетьманів. І тоді народився рядок: "Пригор-нись душею до України..."

· Київ — то "місто, близьке до Бога". Тут Рільке відкрилася "одвічна руська сутність", насамперед пам'ятки давньої культури. А які тут церви і собори! Скільки в них старовинних фресок, ікон, коштовних реліквій! Він навіть мав намір здійснити переклад "Сло-ва о полку Ігоревім", але не вистачило часу на вивчен-ня історичних пам'яток.

- Сергій Єсенін мандрував багато. Приїздив він і до України, зокрема до Харкова та Києва. Зовсім юним переклав та опублікував уривок з поеми Тараса Шевченка «Княжна». У Єсеніна є вірш, що має підзаголовок «З Тараса Шевченка», датований 1914 роком і присвячений сторіччю від дня народження великого українського поета.

- Поезія Сергія Єсеніна добре знана й любима українським читачем. Його твори перекладали Сосюра, Коломієць, Упеник, Швець, Левицький, Бич та наш земляк А. М'ястківський.

- Про свою любов до Єсеніна писав український письменник Юрій Яновський у вірші — відповіді на трагічну смерть поета.

Читець:

Збережу на пізню дорогу,

На осінні срібні дні —

Мли весняної наміряну тривогу,

Золотаві обрійні вогні.

Я люблю тебе, душевного поета,

Той мені Єсенін — синій «сон»...

Тихо так тополя силуетиться,

І його рядки, як меду сот.

Знаю, що життя іде невпинно —

Знаю, що з весняного коріння

Треба вже стежками стугоніть.

· Дмитро Павличко назвав Єсеніна «метеором російської поезії», і «особливо дороге нам те, — відзначає український поет, — що твори Єсеніна оспівували єдність людини з природою, нам дороге виховання людини в дусі пошани до природи, яке має так само патріотичний сенс».

· З роками все більше розкривається перед на-ми есенінська любов до отчого краю, його переживання за долю рідної природи, за збереження її краси. Про це пише Д. Павличко у вірші «У хаті Єсеніна».

Читець:

Тільки нині ми відкрили рису,

Де заліг твій невимовний біль,

Коли людство, як твою актрису,

Шарфом диму стис автомобіль.

Струп'ям нафти вкрились океани,

Трутизняним хмар'ям — небеса...

Лиш твоя береза рано встане,

Вмиє світ лише її роса.

Море знов зеленим листям бризне,

І поллється в душі нам блакить.

І твоїй любові до Вітчизни

Сто віків є чим на світі жить.

· У Києві, на лівому березі Дніпра, вінчався з Анною Ахматовою видатний російський поет Микола Гумільов. Згодом Анна Ахматова так напише про цей період свого життя.

Читець:

Древний город словно вымер,

Страшен мой приезд.

Над рекой своей Владимир

Поднял черный крест.

Липы шумные и вязы

По садам темны.

Звезд иглистые алмазы

К Богу взнесены.

Путь мой, жертвенный и славный,

Здесь закончу я,

И со мной лишь ты, мне равный,

Да любовь моя.

- "Из города Киева из логова Змиева я взял не жену, а колдунью..." — писав Гумільов. Ахматова в ав-тобіографії вказує, що народилася вона в Одесі, де закінчила Фундуклеївську гімназію. Згодом дві зими навчалася в Києві на вищих жіночих курсах. Поезія Ах-матової була вколисана на українських чистих джере-лах народної музики, фольклору і класики. Ахматова була знайома із кращими зразками поетичного ук-раїнського слова поетів-сучасників.

- 1924 рік. Поетичний затишок Києва, Харкова надихнули Ахматову на переклад ліричних віршів кори-фея української поезії І. Франка. Поетеса зуміла збе-регти інтонації Франка, передати особливий настрій і тональність ліричних мініатюр українського поета.

- Анна Ахматова побувала й на Поділлі двічі — 1896 і 1912 років. У її щоденнику занотовано: "Я все праздники провела у тети Вакар в Слободке-Шелиховской. Правда, очень ворчлив дядюшка..." А ще років

через 20 після перших відвідин подільського села от-римає від улюбленої тітки скорботну звістку: "Дорогая Аннушка, я твою мать схоронила в

Слободке-Шелиховской..." Це мальовниче подільське село знають у багатьох країнах світу завдяки славетній поетесі.

· Володимир Маяковський неодноразово приїздив в Україну — виступав у Києві, Харкові, Одесі, інших містах. Хоч і народився у Грузії, проте предки його родом з України, і в жилах його є краплинка української крові. Він не міг не любити цей милий серцю і душі край.

Читець:

Три разных истока во мне речевых.

Я не из кацапов-разинь.

Я — дедом казак,

Другим — сечевик,

А по рожденью грузин...

· Поет подорожував Європою, Америкою, проте справжньою сестрою Росії вважав Україну, цікавився її історією, життям, вивчав мову, мріяв перекладати з української.

· Перша зустріч Маяковського з Україною була пов'язана з київською Володимирською гіркою.

Читець.

Лапы елок,

лапки, лапушки...

Все в снегу,

А теплые какие!

Будто в гости к старой,

старой бабушке,

Я вчера

Приехал в Киев.

Вот стою на горке

на Владимирской.

Ширь во всю —

Не вымчатъ и перу.

* Українські міста полонили його своєю чарівністю, простотою. Маяковський спілкувався з талановитим і щедрим українським народом, його приваблювали висока культура і наші багаті традиції.

* Глибоко вражений побаченням і почуттями, він обіцяв написати про поїздку. Але пройшли роки, поки з'явився вірш "Долг Украине";

Читець:

Знаєте ли вы украинскую ночь? Нет, вы не знаете украинской ночи! Здесь небо от дыма становится черно, И герб, звездой пятиконечной в точен

.

· Так написати про Україну, окинути поглядом, відчувати серцем її біль і тривоги могла людина з високим почуттям Громадянина землі, справжній поет.

Читець:

Тепер, матусю, сніжно на Україні...

Вінець Месії — мов разок страждання...

Моя сльоза тебе уже не стріне.

З усіх постав лиш горде німування...

Ми вже при сконі — чом не спиш, бараче?

Цей вітер теж не стлумить наші схлипи...

Чи справді є ще в цім холоднім шлагі

Серця-знамена й руки-смолоскипи?

Я не змінився в цих темнотах світу:

Що жде мене — рятунок чи офіра?

З моїх зірок тріпочуть, наче віти,

Урвані струни прегучної ліри...

Гэдина рук повисне невблаганно

І згасне. Лиш одна... понад руїни...

Що вирросло б, матусю, — квіт чи рана, —

Коли б і я зник у снігах України?

* Ці вірші належать одному з відомих австрійських поетів ХХ століття — Паулю Целану. У поетичних рядках відбилося усе життя поета, повне страждань, переслідувань. Але в душі завжди залишалася любов до батьківщини — України — та до матері.

* Пауль Целан народився в Чернівцях. Медицину він вивчав у Франції, а з початком війни у 1938 році мусив повернутися у рідні Чернівці. Тут він навчався в університеті. В 1941 році батьки Целана потрапили в концтабір, де й загинули. Ці трагічні події відбилися у більшості віршів поета.

Читець:

Осокре, листя твоє біліє у пільмі, Матері моєї волосся біле завше було. Кульбабо, як зелено на Україні!

Мати моя білява додому вже не прийде. Хмаро дощова, ти смієшся понад криниці? Мати

тиха моя плаче за всіх. Зоре кругляста, снуєш ти із золота стрічку. Матері моєї серце враз пронизав свинець. Двері дубові, хто висадив вас із завіс? Мати ніжна моя не спроможна прийти.

· Сам Пауль Целан потрапив у трудовий табір у Румунії, але йому вдалося вижити. Побачене у фашистських катівнях наклало відбиток на вразливу душу поета. Вірші "Фуга смерті" про страту євреїв у таборі вважаються одними з кращих у поетичній спадщині Целана.

· Після війни поет опинився у Парижі. В Україну він ніколи більше не повертався, надто тяжкими були його спогади, але у віршах він часто згадує рідні місця.

Читець:

Чи знає ще хвиля Південного Бугу, Яку тобі, мамо, чинили наругу? Чи відають ще вітряки серед поля, Як серце твоє знемагало від болю? Чи ж ні осоки, ні верба не спроможні Розвіять твій сум, твої думи тривожні? Чи з посохом квітучим ходить ще Бог Між

пагорбів світлих і темних відрог? Чи стерпиш, матусю, як в давні роки, Ці тихі, німецькі, болючі рядки?

Виходять п'ять читців і стають журавлиним клином.

1. Твій характер і поступ — билинний, Голос твій — ніби спів солов'я, Україно моя,

Україно, Найщиріша ти пісне моя.

2. Любий простір мені тополиний І дзеркальця Дніпра течія. Україно моя, Україно, Непогасна ти мріє моя.

3. Славлю я твій політ соколиний, І синів, що упали в боях. Україно моя, Україно, Легендарна ти славо моя.

4. Дніпро у хмаринах чайних, До Київських гір поспіша. Безсмертна живи Україно, Як пісня, як серце й душа!

5. Хай вище виросте пшениця, Хай глибшає Дніпрове дно! Не розділяють нас границі, Бо ми побратані давно.

Невичерпно хай струмить материнства джерело, Щастям нових поколінь повниться твоя родина. Я цілую з далини твоє ненчине чоло, Україно, світе мій, рідна серцю Україно.

Усі читці разом.

Линь же в завтра лебедино І співай натхненно, Україно, Україно, Люба наша нене.